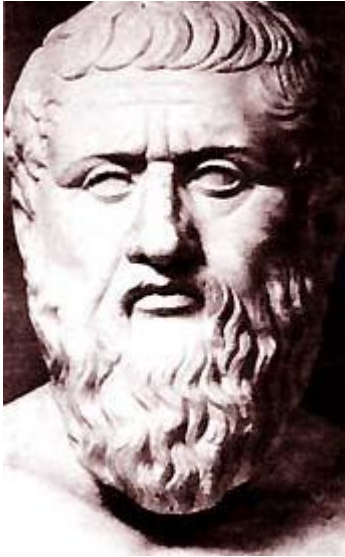

ΠΛΑΤΩΝΑΣ

Έλληνας φιλόσοφος και συγγραφέας. Γεννήθηκε στην Αθήνα από γονείς ευγενείς το 427πχ. Ο πατέρας του Αρίστωνας έλεγε ότι καταγόταν από τη γενιά του Κόδρου και η μητέρα του Περικτιόνη από το Σόλωνα. Είχε δύο αδερφούς, τον Αδείμαντο και το Γλαύκωνα. Το πρώτο του όνομα ήταν Αριστοκλής. **Πλάτωνας** ονομάστηκε αργότερα για το ευρύ του στήθος και το πλατύ του μέτωπο. Νέος ασχολήθηκε με την ποίηση, αλλά γρήγορα στράφηκε προς τη φιλοσοφία. Ήταν 20 χρόνων, όταν γνώρισε το Σωκράτη και έμεινε κοντά του για οκτώ ολόκληρα χρόνια, μέχρι την ώρα που ο μεγάλος δάσκαλος πέθανε (399 π.Χ.). Ο άδικος θάνατος του Σωκράτη τον έπεισε ότι η αθηναϊκή δημοκρατία είχε μεγάλα ελαττώματα και ανέλαβε το ρόλο του κοινωνικού μεταρρυθμιστή.

Μετά τη θανάτωση του Σωκράτη για λίγο καιρό κατέφυγε στα Μέγαρα, κοντά στο συμμαθητή του **Ευκλείδη**. Ύστερα γύρισε στην Αθήνα, όπου για 10 χρόνια ασχολήθηκε με τη συγγραφή φιλοσοφικών έργων, τα οποία φέρουν τη σφραγίδα της σωκρατικής φιλοσοφίας. Στη συνέχεια ταξίδεψε στην Αίγυπτο και στην Κυρήνη, όπου σχετίστηκε με το μαθηματικό **Θεόδωρο**, και τέλος στον Τάραντα της Ιταλίας, όπου γνώρισε τους πυθαγόρειους, από τη φιλοσοφική σκέψη των οποίων επηρεάστηκε αποφασιστικά.

Μετά πέρασε στη Σικελία. Στην αυλή του βασιλιά των Συρακουσών Διονυσίου Α΄ γνώρισε το βασιλικό γυναικάδελφο Δίωνα, με τον οποίο συνδέθηκε φιλικά. Η φιλία όμως αυτή προκάλεσε τις υποψίες του Διονυσίου για συνωμοσία, γι' αυτό έδιωξε τον Πλάτωνα από τη Σικελία. Στην Αίγινα κινδύνεψε να πουληθεί ως δούλος αλλά τον εξαγόρασε ο **Κυρηναίος** φίλος του Αννίκερης. Επιστρέφοντας στην Αθήνα άνοιξε τη φιλοσοφική σχολή του, την Ακαδημία (387πχ). Η προσπάθεια όμως των δύο φίλων να προσηλυτίσουν στις ιδέες τους το νέο ηγεμόνα Διονύσιο Β΄ απέτυχαν. Για τρίτη φορά ήρθε στην αυλή των Συρακουσών το 361, με σκοπό να συμφιλιώσει το Δίωνα με το Διονύσιο. Αυτή τη φορά κινδύνεψε και η ζωή του. Τον έσωσε η επέμβαση του πυθαγόρειου Αρχύτα. Αλλά ο Δίωνας δε γλίτωσε. Δολοφονήθηκε το 353. Έτσι ο Πλάτωνας, έχασε τον άνθρωπο στον οποίο στήριξε τις ελπίδες του για την επιβολή των πολιτικών του ιδεών. Από τότε ο Πλάτωνας, και μέχρι το θάνατό του, το 347πχ, ασχολήθηκε με τη διδασκαλία και με τη συγγραφή έργων φιλοσοφικών.

ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ

Τα έργα του Πλάτωνα είναι 36 και όλα, εκτός από την "**Απολογία**", διαλογικά. Και στη συγγραφή ο φιλόσοφος μιμήθηκε τη διδασκαλία του Σωκράτη, ο οποίος δίδασκε διαλογικά. Οι διάλογοί του επιγράφονται με το όνομα κάποιου από τα διαλεγόμενα πρόσωπα, π.χ. "**Τίμαιος**", "**Γοργίας**", "**Πρωταγόρας**" κ.λ.π. Τρεις μόνο διάλογοι, το

"Συμπόσιο", η "Πολιτεία" και οι "Νόμοι" τιτλοφορούνται από το περιεχόμενό τους. Σ' όλους τους διαλόγους τη συζήτηση διευθύνει ο Σωκράτης. Στους παλαιότερους διαλόγους διατηρεί την εικόνα του πραγματικού Σωκράτη, ενώ στους νεότερους κάτω από το πρόσωπο του δάσκαλου κρύβεται ο ίδιος ο μαθητής. Το σύνολο του πλατωνικού έργου διακρίνεται σε τρεις περιόδους με βάση τη χρονολογική σειρά:

α) Περίοδος της νεότητας (400 - 387 π.Χ.): Σ' αυτήν ανήκουν: **Απολογία, Κρίτων, Χαρμίδης, Πρωταγόρας, Λάχης, Ευθύφρων, Ιππίας Μείζων, Ιππίας Ελάσσων, Ίων, Λύσις.**

β) Περίοδος ωριμότητας (386-367). Σ' αυτήν ανήκουν: **Μενέξενος, Κρατύλος, Ευθύδημος, Γοργίας, Μένων, Παρμενίδης, Φαίδων, Φαίδρος, Πολιτεία, Συμπόσιον, Θεαίτητος.**

γ) Περίοδος γηρατειών (366-348). Περιλαμβάνονται: **Σοφιστής, Πολιτικός, Φύληβος, Κριτίας, Τίμαιος, Νόμοι, 7η επιστολή.**

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ

Η πλατωνική φιλοσοφία είναι ιδεοκρατική. Εισάγει δηλ. τη θεωρία των ιδεών, οι οποίες κατά τον Πλάτωνα είναι οι γενικοί και αιώνιοι τύποι των πραγμάτων, οι ουσίες που γίνονται αντιληπτές μόνο με το λογικό και όχι με την αίσθηση. Τα αισθητά τα θεωρεί είδωλα των ιδεών. Έτσι αναγνωρίζει δύο κόσμους, τον αισθητό, ο οποίος διαρκώς μεταβάλλεται και βρίσκεται σε ασταμάτητη ροή, κατά τον Ηράκλειτο, και το νοητό κόσμο, τον αναλλοίωτο, δηλ. τις ιδέες, οι οποίες υπάρχουν σε τόπο επουράνιο. Αυτές είναι τα αρχέτυπα αυτού του ορατού κόσμου, τα αιώνια πρότυπα και παραδείγματα.

Στην ψυχή διακρίνει τρία μέρη, το λογιστικό, το θυμοειδές και το επιθυμητικό. Γι' αυτό και αναγνωρίζει τρεις αρετές, τη σοφία, την ανδρεία και τη σωφροσύνη, η καθεμία από τις οποίες αντιστοιχεί και σε ένα από τα τρία μέρη της ψυχής. Τις τρεις αυτές αρετές της ψυχής τις παραλληλίζει με τις τρεις χορδές της λύρας, την υπάτη, τη μέση και τη νήτη. Αλλά οι τρεις αυτές αρετές πρέπει να αναπτύσσονται αρμονικά, ώστε το λογιστικό ως θείο να κυβερνά, το θυμοειδές να υπακούει σ' αυτό ως βοηθός, και τα δύο μαζί να διευθύνουν το επιθυμητικό, για να μην επιχειρεί να άρχει αυτό, αφού είναι το πιο άπληστο και το κατώτερο μέρος της ψυχής. Από την αρμονική ανάπτυξη των τριών αρετών αποτελείται η δικαιοσύνη, η οποία είναι αρμονία των τριών άλλων αρετών.

Επειδή και η πόλη αποτελεί μία μεγέθυνση του ανθρώπου, διακρίνει και σ' αυτήν τρία γένη: το βουλευτικό, το πολεμικό και το χρηματικό, τα οποία αντιστοιχούν προς τα τρία μέρη της ψυχής. Όπως στον άνθρωπο, έτσι και στην πόλη πρέπει να υπάρχει η δικαιοσύνη, δηλ. η αρμονία, που πετυχαίνεται, όταν και στην πόλη το καθένα από τα γένη εκτελεί το δικό του έργο και δεν επιδιώκει τα ξένα.

Η επίδραση του φιλοσόφου αυτού υπήρξε πάρα πολύ μεγάλη. Η ιστορία της φιλοσοφίας μέχρι τον Κικέρωνα είναι γεμάτη από αυτόν και είτε αμφισβητεί είτε ακολουθεί τη διδασκαλία του. Οι πατέρες της εκκλησίας από αυτόν δανείζονται ιδέες και επιχειρήματα και τον θεωρούν τον πιο σημαντικό αντιπρόσωπο της ανθρώπινης φιλοσοφίας. Αλλά και η νεότερη φιλοσοφική σκέψη δεν έμεινε ανεπηρέαστη από τον

Πλάτωνα. Τα διάφορα φιλοσοφικά συστήματα ή προσπαθούν να ανατρέψουν τις ιδέες του ή οικοδομούν πάνω σ' αυτές.